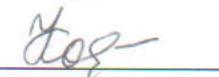

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра українського прикладного мовознавства

Затверджено
на засіданні кафедри українського
прикладного мовознавства
філологічного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол №1 від 30.08.2021 р.)

Завідувач кафедри

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Українська мова (за професійним спілкуванням)»

Освітній рівень	Перший (бакалавр)
Програма навчання	Обов'язкова
Факультет	Культури і мистецтв
Курс	1
Спеціальність/Освітня програма	024 Хореографія
Обсяг дисципліни	58 академічних годин
Види аудиторних занять	Лекції (16 академічних годин), практичні (32 академічні години), консультації (2 академічні години), іспит (8 академічних годин)
Форма контролю	іспит

Робоча програма з навчальної дисципліни Українська мова (за професійним спрямуванням) для здобувачів вищої освіти факультету культури і мистецтв за спеціальністю 024 «Хореографія» 2021–2022 н. р. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка. 13 с.

Розробник: кандидат філологічних наук, доцент кафедри українського прикладного мовознавства **Фецко І. М.**

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри українського прикладного мовознавства Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол № від “   ”   2021 року.

Завідувач кафедри українського прикладного мовознавства   (І. М. Кочан)
“   ”   20   р.
(підпис)

Схвалено науково-методичною комісією факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол № від “   ”   2021 року.

Голова   проф. Гарбузюк М. В.
“   ”   20   р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 1	024 «Хореографія»	Нормативна
Модулів – 2	бакалавр	Рік підготовки: 1
Змістових модулів – 3		Лекції: 16 год.
Загальна кількість годин – 58		Практичні: 32 год.
		Консультації: 2 год.
		Іспит: 8 год
		Форма контролю: іспит
Тижневих годин (для денної форми навчання): Аудиторних _____ Консультацій _____		

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Мова – складова професійної компетентності, показник загальної культури, тому кожному мовцеві треба дбати про високу культуру мовлення. Вища освіта в Україні зазнає докорінних змін, що передусім пов’язано із входженням країни до європейського освітнього простору, тому до майбутніх фахівців ставлять високі вимоги, які полягають не лише в досконалих знаннях фаху, а й у високому рівні володіння українською мовою, вільному користуванні нею у всіх галузях, особливо у професійній та офіційній.

Дисципліна «Українська мова за професійним спрямуванням» є однією з базових для формування професійної компетенції студентів, оскільки мова виступає одним з основних інструментів професійної діяльності. Сьогодні висококваліфікований фахівець повинен мати високу загальну й мовну культуру, вміти спілкуватися, висловлюватися точно, логічно й виразно, досконало володіти фаховою термінологією, що можливо тільки за умови глибокого вивчення рідної мови, свідомого ставлення до повсякденної мовної практики. Засвоєні знання та вміння з дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є основою для розвитку абстрактного мислення, реалізації творчого потенціалу майбутніх фахівців відповідної галузі.

Курс «Українська мова (за професійним спрямуванням)» входить до циклу загальної підготовки, викладають його на 1-му курсі денної форми. Основними формами навчання є лекційні та практичні заняття. Зміст дисципліни покликаний не лише узагальнити й систематизувати знання з української мови, які набули студенти ще в школі, а й сформувати мовну особистість, обізнану з культурою усного й писемного мовлення, яка вміє в повному обсязі використовувати набуті знання, уміння і навички для оптимальної мовної поведінки в професійній сфері.

Лекційний матеріал спрямований на формування у студентів системи сучасних знань про історію та законодавчий статус української мови як державної, її нормативно-стильові

основи, особливості усної та писемної комунікації в професійній діяльності, а також на вміння укладати ділову документацію.

На практичних заняттях у формі виконання письмових та усних завдань, опитування, роботи з лексикографічними джерелами, доповідей, презентацій, інтерактивного спілкування, дискусій тощо закріплюються знання, отримані на лекціях, удосконалюються комунікативні компетенції щодо побудови повідомлень із дотриманням стилевих норм, редактування та офіційно-ділових та наукових текстів.

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: ознайомлення з особливостями реалізації системи і структури сучасної української літературної мови в різних видах і жанрах усного та писемного професійного мовлення; підвищення рівня загальномовної підготовки, мової грамотності, компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні, вироблення вмінь автоматичного грамотного оформлення окремих видів документації.

Головні завдання вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням»:

- сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності;
- забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;
- розвивати творче мислення студентів;
- виховати повагу до української літературної мови, до мовних традицій;
- сформувати навички оперування фаховою термінологією, редактування, коригування та перекладу наукових текстів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- теоретичні відомості про українську літературну мову як державну, про соціальні й територіальні різновиди української мови, її стилістичну диференціацію;
- тенденції розвитку української мови на сучасному етапі;
- особливості стилів та жанрів сучасної української літературної мови;
- комунікативні ознаки культури української мови у фаховій діяльності;
- сутність, види, завдання етики професійного спілкування;
- функції, види, типи та форми професійного спілкування;
- основні закони та стратегії фахової комунікації;
- норми сучасної української літературної мови;
- основні правила сучасного українського правопису;
- особливості використання лексики і фразеології у професійному спілкуванні;
- типи словників та їх роль у підвищенні професійної комунікативної культури;
- морфологічні особливості сучасної української мови;
- синтаксичні аспекти професійного мовлення, основні форми викладу матеріалу;
- особливості наукового тексту та професійного наукового викладу думки;
- класифікацію ділових паперів як засобу писемної професійної комунікації, вимоги до їх складання та оформлення;
- правила редактування текстів професійного спрямування.

Працюючи над засвоєнням навчального курсу, студент повинен **вміти**:

- використовувати знання мовних норм, риторичних законів для реалізації різних жанрів усного професійного мовлення;
- характеризувати словниковий склад української літературної мови, уживати лексичні засоби, фразеологічні одиниці у фаховому мовленні;

- знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні власне українську та іншомовну лексику, термінолексику та професіоналізми;
- використовувати лексикографічні джерела української мови відповідно до потреб професійного спілкування;
- виявляти специфіку морфологічних форм та синтаксичних конструкцій української мови за фаховим спрямуванням;
- здійснювати структурно-стилістичний аналіз і коригувати тексти відповідно до норм української літературної мови;
- дотримуватися правил мовленнєвого етикету відповідно до ситуацій та тональностей фахового спілкування;
- висловлювати державною мовою відповідно до наявних вимог отримані науково-дослідні результати в усній і писемній формах з необхідною точністю та повнотою;
- застосовувати українську термінологію свого фаху в різноманітних комунікативних ситуаціях професійної діяльності;
- оформлювати наукові тексти (покликання, бібліографічні описи, таблиці тощо) згідно з чинними стандартами;
- складати різні типи документів відповідно до чинних вимог, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їхню специфіку.

Об'єкт дослідження – мовні норми, стилі сучасної української літературної мови, наукові тексти, ділові документи, а також словесна діяльність фахівців галузі.

Структуру курсу становлять: лекційні заняття – 16 годин, практичні заняття – 32 години.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна складається з трьох змістових модулів:

1. Тенденції становлення та розвитку української мови. Українська мова професійного спілкування в аспекті теорії стилів та культури мовлення.
2. Нормативність і правильність фахового мовлення.
3. Культура писемного мовлення. Робота з науковим текстом. Документ як основний вид писемного ділового мовлення

Змістовий модуль 1.

Тенденції становлення та розвитку української мови. Українська мова професійного спілкування в аспекті теорії стилів та культури мовлення.

Тема 1. Вступ. Державна мова – мова професійного спілкування

Предмет, мета і завдання курсу «Українська мова за професійним спрямуванням». Мова як суспільне явище. Основні функції мови. Місце української мови серед інших мов світу. З історії становлення та розвитку української мови. Українська національна та літературна мова. Тенденції розвитку української літературної мови на сучасному етапі. Основні ознаки літературної мови. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.

Тема 2. Українська мова професійного спілкування в аспекті теорії стилів та культури мовлення. Лексикографія.

Функціональні стилі української мови та сфери їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів. Культура мови і культура мовлення. Комунікативні ознаки культури мовлення. Українська лексикографія: історія та сучасність. Словники як джерело інформації. Роль словників у підвищенні мовної культури.

Тема 3. Основи культури усного професійного мовлення.

Нормативність усного професійного мовлення: правила наголошування слів. Мовні та позамовні засоби спілкування: мовленнєва майстерність і техніка мовлення. Роль інтонації у

мовленнєвій виразності: мелодика, темп, голос мовця. Орфоепічні норми української мови, засоби милозвучності. Види і жанри усного професійного мовлення. Невербальні засоби професійного спілкування. Український мовленнєвий етикет. Тональності спілкування. Історія риторики як теорії красномовства. Особливості приватного ділового спілкування. Особливості публічного ділового спілкування.

Змістовий модуль 2. *Нормативність і правильність фахового мовлення*

Тема 4. Лексичні норми мови професійного спілкування

Загальна характеристика лексики сучасної української літературної мови. Склад української мови з погляду походження. Типові порушення лексичних норм. Синонімія в сучасному мовленні. Антонімія у професійному мовленні. Омонімія: її особливості та специфіка використання у професійному мовленні. Пароніми. Точність слововживання.

Тема 5. Морфологічні й синтаксичні норми мови професійного спілкування

Нормативні аспекти граматичних категорій іменника. Прикметник у професійному мовленні. Норми вживання числівника у професійному мовленні. Вживання займенників для зв'язку речень в тексті. Дієслово в діловому мовленні. Особливості синтаксису ділового мовлення. Порядок слів у реченні. Координація присудка з підметом. Складні випадки керування.

Змістовий модуль 3.

Культура писемного мовлення. Робота з науковим текстом. Документ як основний вид писемного ділового мовлення

Тема 6. Види наукових робіт. Документ як основний вид писемного ділового мовлення

Жанрова специфіка наукових досліджень. Вимоги до написання та оформлення наукових робіт. Документ, його функції. Класифікація документів. Основні реквізити документа, їхня характеристика. Загальні вимоги до оформлення та особливості мови ділових паперів. Характеристика найуживаніших документів. Вимоги до їх змісту та оформлення. Різновиди наукових робіт.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				Іспит
		Лекцій	Практичні	Консультації		
1	2	3	4	5	6	
МОДУЛЬ 1						
Змістовий модуль 1. Тенденції становлення та розвитку української мови.						
Українська мова професійного спілкування в аспекті теорії стилів та культури мовлення.						
Тема 1. Вступ. Державна мова – мова професійного спілкування	6	2	4			
Тема 2. Українська мова професійного спілкування в аспекті теорії стилів та культури мовлення. Лексикографія.	6	2	4			
Тема 3. Основи культури усного професійного мовлення.	6	2	4			

Разом за змістовим модулем 1	18	6	12		
МОДУЛЬ 2					
Змістовий модуль 2. Нормативність і правильність фахового мовлення					
Тема 4. Лексичні норми мови професійного спілкування	6	2	4		
Тема 5. Морфологічні й синтаксичні норми мови професійного спілкування	12	4	8		
Разом за змістовим модулем 2	18	6	12		
Змістовий модуль 3. Культура писемного мовлення. Робота з науковим текстом. Документ як основний вид писемного ділового мовлення					
Тема 6. Види наукових робіт. Документ як основний вид писемного ділового мовлення	14	4	8	2	
Разом за змістовим модулем 3	14	4	8	2	
Іспит	8				
Усього годин:	58	16	32		

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Змістовий модуль 1. Тенденції становлення та розвитку української мови. Українська мова професійного спілкування в аспекті теорії стилів та культури мовлення. Тема 1. Вступ. Державна мова – мова професійного спілкування. Тема 2. Українська мова професійного спілкування в аспекті теорії стилів та культури мовлення. Лексикографія. Тема 3. Основи культури усного професійного мовлення.	18
2	Змістовий модуль 2. Нормативність і правильність фахового мовлення Тема 4. Лексичні норми мови професійного спілкування. Тема 5. Морфологічні й синтаксичні норми мови професійного спілкування.	18
3	Змістовий модуль 3. Культура писемного мовлення. Робота з науковим текстом. Документ як основний вид писемного ділового мовлення Тема 6. Види наукових робіт. Документ як основний вид писемного ділового мовлення.	14
4	Іспит	8
	Усього	58

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Пошук мовних помилок на основі зовнішньої реклами.
2. Написання й оформлення документів.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за успішністю студентів відбувається під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи, а також виконання індивідуальних завдань. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач, який проводить заняття.

Модульний контроль викладач проводить наприкінці змістового модуля з метою перевірки засвоєння певної сукупності знань та вмінь, що формує цей модуль.

Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних робіт.

Підсумковий контроль – іспит, який викладач проводить у формі тестування.

8. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬ СТУДЕНТАМ

Семестр I							сума
Змістовий модуль 1, 2, 3							
Поточне тестування та індивідуальна робота							іспит
T 1	T 2	Робота на семінарських заняттях	Публічний виступ	Пошук мовних помилок	Документи	Тестова форма іспитового контролю	
10	10	10	5	5	10	50	100

Комплексну діагностику знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюють на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (іспит). Об'єктом оцінювання знань студентів є програмовий матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряють під час контролю. Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, уміння самостійно опрацьовувати тексти, написання реферату, створення презентації, пошуку мовних помилок, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал. Завданням підсумкового контролю (залік) є перевірка глибини засвоєння програмового матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що випливає зі змісту дисципліни. При комплексній оцінці успішності викладач визначає види робіт і критерії оцінювання з урахуванням особливостей навчальної дисципліни, обсягу годин, відведеніх відповідно до навчального плану.

Критерії оцінювання:

1. Усні відповіді: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; упевненість, аргументованість та емоційність; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

2. Письмові завдання: мовна грамотність; повнота розкриття питання; цілісність, системність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення документа та письмової роботи; підготовка матеріалу (реферату, презентації) за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів.

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням рекомендуємо застосовувати такі рівні досягнень студентів.

Високий рівень. Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних і колективних завдань, самостійної роботи.

Достатній рівень. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань і вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності.

Задовільний рівень. Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Низький рівень. Студент володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно.

Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: ВИШУ, НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою		
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку		Залік
A	90 – 100	5	<i>Відмінно</i>	Зараховано
B	81-89	4	<i>Дуже добре</i>	
C	71-80		<i>Добре</i>	
D	61-70	3	<i>Задовільно</i>	
E	51-60		<i>Достатньо</i>	

У процесі оцінювання відповіді студентів та виконання практичних завдань викладач враховує: вміння послідовно й детально висвітлювати проблемні питання сучасного ділового мовлення, альтернативність їхнього осмислення в лінгвістичному аспекті; відповідне володіння загальними поняттями мової культури, офіційно-ділового, наукового стилів; навички творчого застосування вмінь аналізувати кожен окремий вид документа, його структуру – навички порядку оформлення, редактування текстів документів; змістовність і правильність виконання завдань, чіткість і повнота відповіді, здатність поєднувати теоретичний матеріал із практичним його відтворенням; багатство лексичного запасу, культура писемного мовлення; дотримання орфографічних, пунктуаційних, синтаксических, лексических та граматических норм сучасної української мови у процесі виконання практичних завдань.

Оцінка «5» А (90–100 балів), «Відмінно». Відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками відповідає рівню компетенції – досконалому або продуктивному. Оцінку «відмінно» викладач ставить, якщо студент: виявляє глибокі знання з української мови за професійним спрямуванням; виявляє повне розуміння матеріалу, обґруntовує свої думки, реалізує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно й правильно, не порушуючи норм літературної мови; відтворює усно й письмово запропоновані зразки документів. Відповідь відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стилової єдності й виразності аналізу текстів документів, практичні завдання виконано правильно, грамотно. Може бути 1–2 мовні неточності у доведеннях.

Оцінка «4» В (81–89 балів), «Дуже добре». Достатньо високий рівень знань у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок відповідає рівню компетенції – базовому або конструктивно-варіативному. Оцінку «добре» викладач ставить, якщо студент: у цілому впорався із завданням, виявив достатній рівень знань з української мови за професійним спрямуванням; володіє знаннями щодо структури документів, вміє послідовно відтворювати їх текст; допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауважень викладача, та поодинокі огріхи в послідовності викладу матеріалу чи мовленнєвому оформленні відповідно до мовних норм. Мовлення ілюструє наявність термінної лексики, відповідає стилістичним нормам.

Оцінка «4» С (71–80 балів), «Добре». У цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок. Теж, що й В, проте є порушення у послідовності викладання думки, у формуванні певних доведень відчутна поверхневість.

Оцінка «3» D (61–70 балів), «Задовільно». Посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності відповідає рівню компетентності – елементарному або продуктивному. Завдання, які поставлено перед студентом, виконано, але не в повному обсязі. Спостерігається поверхневість знань, відсутнія аргументація доведень. Відчувається не завжди вдалий добір слова відповідно до контексту, не розрізняється основна і другорядна інформація. Відповіді бракують єдності стилю, виклад загалом зв'язаний, але помітна біdnість словника. Студент виявляє знання й розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно та допускає помилки у формулюванні правил, виконанні практичних завдань; не вміє глибоко й переконливо обґрунтувати свої думки й відчуває невпевненість у доборі необхідних ілюстрацій; викладає матеріал непослідовно; путає реквізити документа і допускає помилки при його побудові; допускає помилки в мовленнєвому оформленні; не дбає про культуру мовлення.

Оцінка «3» E (51–60), «Задовільно». Мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).

Оцінка «2» FX, «Незадовільно» з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання, відповідає рівню компетентності – початковому або рецептивному. Більшість змісту відповіді не продумана, практичне завдання неправильно виконане або зовсім не виконане. Наявні прогалини в теоретичних знаннях. Лексика висловлювань бідна, немає послідовності викладу думок, у практичній роботі допущено 5–6 орфографічних та 3–4 пунктуаційні помилки. Студент не може побудувати документ, допускає значну кількість граматичних та лексичних помилок у побудові тексту.

Оцінка «2» F, «Незадовільно» з повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення курсу.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Ботвина Н. Ділова українська мова (офіційно-діловий та науковий стилі) : навч. посіб. 3-те вид., доп. та переробл. К. : АртЕк, 2001. 280 с.
2. Васенко Л. А., Дубічинський В. В., Кримець О. М. Фахова українська мова : навч. посіб. К., 2008. 278 с.
3. Вознюк Г. Л., Булик-Верхола С. З., Василишин І. П., Гнатюк М. В., Ментинська І. Б., Шмілик І. Д. Українська мова (за професійним спрямуванням): навчальний посібник-практикум. 10-е вид., допов. і виправл. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 308 с.
4. Глушник С. В., Дияк О. В., Шевчук С. В. Сучасні ділові папери : навч. посіб. для вищих та середніх спец. навч. закладів. 3-те вид., переробл. і доповн. К. : А. С. К., 2002. 400 с.

5. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посібник. К. : Центр учебової літератури, 2010. 624 с.
6. Гуль М. В., Олійник І. Г., Юшук І. П. Українська мова у професійному спілкуванні : навч. посіб. К. : Міжнар. агенція «BeeZone», 2004. 336 с.
7. Загнітко А. П., Данилюк І. Г. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. Донецьк: БАО, 2017. 480 с.
8. Зубков М. Сучасна українська ділова мова : підручн. для вищих навч. закладів. 9-те вид., доповн. та переробл. Х. : Весна, 2011. 400 с.
9. Корж А. В. Ділова українська мова для юристів : лекції та комплексні завдання. К. : НАН України, 2002. 176 с.
10. Культура фахового мовлення : навч. посіб. / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги – XXI, 2005. 572 с.
11. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
12. Мацюк З. О., Станкевич Н. І. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. 4-те вид. К. : Каравела, 2012. 352 с.
13. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови : підручник. 3-те вид., переробл. і доповн. Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2000. 248 с.
14. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посібн. 2-ге вид., стереотип. К. : Видавничий центр «Академія», 2012. 216 с.
15. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. 5-те вид., виправ. і допов. Київ: Алерта, 2019. 640 с.

Додаткова

1. Антисуржик. Вчимось ввічливо поводитись і правильно говорити / за заг. ред. О. Сербенської : навч. посібник. – 3-є вид., доповн. і переробл. – Львів : Апріорі, 2019. 304 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо / уклад. Я. Б. Тимошенко. К. : Либідь, 1991. 256 с.
3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів : Світ, 1990. 232 с.
4. Бибик С. П., Михно І. Л., Пустовіт Л. О.. Універсальний довідник практикум з ділових паперів. К. : Довіра ; УНВЦ «Рідна мова», 1997. 399 с.
5. Білоус М. П. Український мовленнєвий етикет М. П. Білоус. *Мова і духовність нації*. К., 1992. С. 164–199.
6. Богдан С. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. К. : Рідна мова, 1998. 476 с.
7. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації : навч. посіб. 2-ге вид., доповн. і переробл. К. : АртЕк, 2002. 208 с.
8. Бугай Н. І. Український етикет : посібник для дітей та дорослих. К. : Б-ка українця, 2000. 264 с.
9. Горбач О. Засади періодизації історії української літературної мови й етапи її розвитку. *Другий міжнародний конгрес україністів. Доповіді та повідомлення. Мовознавство*. Львів, 1993. С. 7–12.
10. Дзюбишина-Мельник Н. Я., Лаврінець О. Я., Симонова К. С., Ціпциора Л. Ф. Читай і знай! : довід.-практикум з граматики та стилістики сучасної української мови. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 197 с.
11. Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник. 3-те вид., виправл. й доповн. Х. : Видавн. дім «Школа», 2006. 496 с.
12. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Дрогобич : Відродження, 1994. 218 с.
13. Караванський С. Пошук українського слова або Боротьба за національне «Я». К. : Академія, 2001. 240 с.
14. Караванський С. Секрети української мови. 2-ге вид., розширене. Львів, 2009. 343 с.

15. Коваль А. П. Ділове спілкування : навч. посіб. К. : Либідь, 1992. 279 с.
16. Коваль А. П. Культура ділового мовлення. Писемне та усне ділове спілкування. 3-те вид. К. : Вища школа, 1982. 287 с.
17. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови: Структура тексту. К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1970. 307 с.
18. Кочан І. М., Токарська А.С. Українська мова фахового спрямування для юристів : підручник. К. : Знання, 2008. 413 с.
19. Коць-Григорчук Л. Скиньмо чужі правописні кайдани. Львів : Галицька видавнича спілка, 2001. 64 с.
20. Культура української мови : довідник / за ред. В. М. Русанівського. К. : Либідь, 1990. 304 с.
21. Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. К. : Вид. дім «КМА», 2004. 168 с.
22. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма. Львів, 2010.
23. Німчук В. В. Сучасні проблеми українського правопису. *Літературна Україна*. 2001. 11 січ. С. 7.
24. Огієнко І. Історія української літературної мови. К. : Наша культура і наука, 2004. 436 с.
25. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки. Львів : Фенікс: Відродження, 1995. 46 с.
26. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради : навч. посібник. 3-те вид., стереотип. К. : Либідь, 2008. 240 с.
27. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів : Сполом, 2001. 224 с.
28. Радевич-Винницький Я. Україна: від мови до нації. Дрогобич : Відродження, 1997. 360 с.
29. PROMОВА, або Де ми помиляємося... / кер. проекту О. М. Демська-Кульчицька. К. : Стандарт, 2006. 195 с.
30. Русанівський В. М. Історія української літературної мови : підручник. К. : AptEk, 2001. 392 с.
31. Сербенська О. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. Львів : ЛНУ, 2003. 212 с.
32. Соколовська Ж. П., Власенко В. В., Щербачук Л. Ф. У ділове спілкування – державну мову. К. : Грамота, 2004. 295 с.
33. Сучасна українська літературна мова / за ред. М. Плющ. К. : Вища школа, 2006. 430 с.
34. Сучасна українська мова / за ред. О. Д. Пономарєва. К. : Либідь, 2001. 400 с
35. Томан І. Мистецтво говорити / пер. з чеськ. В. Романця. 3-те вид. К. : Україна, 1996. 269 с.
36. Українська мова: Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співгол.)та ін. К. : Укр. енциклопедія, 2000. 752 с.
37. Український правопис: навч. посіб. Київ: «Центр учебової літератури», 2019. 284 с.
38. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики. К. : Довіра, 2003. 623 с.
39. Франко І. Двоязичність і дволичність. *Літературно-науковий вісник*. Т. XXX. Річн. 8. Кн. 6. Львів, 1905. С. 231–244; або: *Урок української*. 2003. № 3. С.12–15.
40. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки : навч. посіб. К. : Юрінком Інтер, 2001. 192 с.
41. Царук О. В. Українська мова серед інших слов'янських мов : етнологічні та граматичні параметри. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 1998. 322 с.
42. Чак Є. Складні випадки правопису та слововживання. К. : А.С.К., 1998. 272 с.
43. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2003. 160 с.
44. Шевчук С. В. Ділове мовлення. Модульний курс : підручник. К. : Літера ЛТД, 2003. 448 с.

45. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Українська мова на щодень, на щомить для державних службовців : підручник. К. : Атіка, 2004. 392 с.
46. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. 4-те вид. К. : Освіта, 2000. 254 с.
47. Ющук І. П. Практичний довідник з української мови. К. : Рідна мова, 1998. 224 с.
48. Ющук І. П. Українська мова : підручник. К. : Либідь, 2004. 640 с.

Словники

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 170 тис. слів / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
2. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : словник-довідник. К. : Либідь, 1995. 192 с.
3. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання. К. : Наук. думка, 1989. 832 с.
4. Головащук С. І. Словник наголосів. К. : Наук. думка, 2003. 320 с.
5. Головащук С. І. Українське літературне слововживання : словник-довідник. К. : Вища школа, 1995. 319 с.
6. Гринчишин Д. Г., Капелюшний А. О., Сербенська О. А.. Терлак З. М. Словник-довідник з культури української мови. К. : Знання, 2004. 367 с.
7. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. К. : Рад. школа, 1986. 222 с.
8. Демська О., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови. Львів : Фенікс, 1996. 224 с.
9. Калашник В. С., Колоїд Ж. В. Українсько-російські паралелі: Труднощі перекладу. Х. : Прапор, 2003. 112 с.
10. Кочерган М. Словник російсько-українських міжмовних омонімів («фальшиві друзі перекладача»). К. : Академія, 1997. 400 с.
11. Мазурик Д. Нове в українській лексиці : словник-довідник. Львів : Світ, 2002. – 130 с.
12. Орфоепічний словник української мови : у 2 т. / уклад. М. М. Пещак та ін. К. : Довіра, 2001.
13. Полюга Л. М. Словник антонімів української мови / за ред. Л. С. Паламарчука. 2-ге вид., допов. і випр. К. : Довіра, 2004. 275 с.
14. Полюга Л. М. Словник українських синонімів і антонімів. К. : Довіра, 2007. 576 с.
15. Словник іншомовних слів / уклад.: С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. К. : Наук. думка, 2000. 680 с.
16. Бурячок А. А., Гнатюк Г. М., Головащук С. І. Словник синонімів української мови : у 2 т. К. : Наук. думка, 1999–2000.
17. Український орфографічний словник : близько 143 тис. слів. / укл. : В. В. Чумак, І. В. Шевченко, Г. М. Ярун ; за ред.. В. Г. Скляренка. 7-ме вид., переробл. і допов. К. : Довіра, 2008. 983 с.

Інтернет-ресурси

1. www.mova.info
2. www.novamova.com.ua
3. www.pravopys.net
4. www.rozum.org.ua
5. www.ukrainskamova.at.ua
6. www.arkas-proswita.iatp.org.ua
7. www.franko.lviv.ua/lknpp/mova/jur6/ser.htm